

Дячук Марта Сергіївна
ст. гр. ФМ-22, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Коваль С. Л.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

З'ясування сутності соціального захисту та соціального забезпечення набуває актуальності в умовах складної соціально-економічної ситуації в Україні, адже соціальний захист та соціальне забезпечення виступає одним із найважливіших індикаторів розвитку, стабільності та добробуту суспільства та умовою розбудови соціальної держави.

Вагому роль у реалізації соціального захисту і соціального забезпечення відіграють місцеві бюджети. Адже саме за рахунок коштів місцевих бюджетів забезпечується процес реалізації державної соціальної політики на місцевому рівні з позиції задоволення потреб різних соціальних груп населення.

Для розкриття сутності видатків місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення необхідно з'ясувати зміст понять «соціальний захист та соціальне забезпечення».

Михайловська І.М. та Неліпович О.В. вбачають у соціальному захисті багаторівневу систему економічних, правових та соціальний відносин по управлінню соціальними ризиками суспільства для ліквідації їх небажаних наслідків та забезпечення належного рівня життя [1, с. 259].

Як систему державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, безробіття, втрати годувальника з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законодавством України трактує соціальний захист З. М. Лободіна [2, с. 7].

З точки зору Атаманюка Р.Ф., Климчука І.Г., Козік О.М., соціальний захист є правилами перерозподілу суспільного багатства на користь людей, які тимчасово чи постійно потребують особливої підтримки з боку суспільства від багатих до бідних, від здорових до хворих, від молодих до літніх, тобто це також взаємозв'язок між урядом і всіма верствами населення [3, с. 53]

Під соціальним забезпеченням Шайхатдінов В.Ш. розуміє сукупність суспільних відносин між громадянами, з одного боку, й органами держави, місцевого самоврядування, організаціями з приводу надання громадянам за рахунок спеціальних фондів, бюджетних коштів, медичної допомоги, пенсій, допомог та інших видів забезпечення у випадку

настання життєвих обставин, що тягнуть за собою, втрату чи зниження доходу, підвищені витрати, малозабезпеченість, бідність – з іншого [4, с. 25].

На думку Аралова В.А та Левшина А.В соціальне забезпечення є однією з правових форм матеріального забезпечення: у старості, при непрацездатності, в разі настання інвалідності, хвороби, втрати годувальника та в інших випадках, передбачених законом [5, с.14].

З позиції Гусова К.Н., соціальне забезпечення – це форма вираження соціальної політики держави, спрямованої на матеріальне забезпечення певних категорій громадян за рахунок коштів державного бюджету і спеціальних позабюджетних державних фондів, у випадку настання обставин, що визнаються державою на даному етапі розвитку соціально значимими, з метою вирівнювання соціального положення цих громадян у порівнянні з іншими членами суспільства [6, с. 10].

Зазначені визначення відображають різні підходи до трактування понять, проте об'єднує їх те, що кінцевою метою соціального захисту та соціального забезпечення є підтримка добробуту населення та попередження соціальної напруги, яка може бути спричинена майновою нерівністю чи соціальним походженням.

Важлива роль у реалізації соціального захисту і соціального забезпечення належить місцевим бюджетам. Адже саме за рахунок коштів місцевих бюджетів забезпечується процес реалізації державної соціальної політики на місцевому рівні з позиції задоволення потреб різних соціальних груп населення. Видатки місцевих бюджетів відображають сутність місцевих бюджетів у функціонуванні місцевого господарства, проведенні інвестиційної політики, утриманні об'єктів соціально-культурного призначення, охороні навколишнього природного середовища, здійсненні соціального захисту населення.

О. Василик та К. Павлюк, визнаючи видатки місцевих бюджетів, вказують на їх соціальне призначення та безпосередній зв'язок інтересами широких верств населення, вплив на соціальні процеси в державі та, рівень добробуту населення, освіченості, забезпеченості медичними послугами, а також послугами в галузі культури, спорту, соціальної захищеності на випадок непередбачуваних обставин» [7, с. 103].

Для ефективного використання бюджетних коштів на соціальний захист та соціальне забезпечення, розподіл видатків здійснюється за принципом субсидіарності, що передбачає наближення гарантованих послуг до їх безпосереднього споживача. Видатки бюджетів мають безпосередній вплив на суспільний добробут населення та ступінь задоволення життєво необхідних потреб кожної людини, зокрема не на мінімальному, а на соціально достатньому рівні.

Отже, необхідність видатків місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення полягає у необхідності:

- підтримки ефективного та стабільного функціонування країни;
- перерозподілу доходів у суспільстві на користь найбільш вразливих членів спільноти, що дозволяє попередити соціальну напруженість через майнову та соціальну нерівність;
- управління соціальними ризиками.

Роль органів місцевого самоврядування у вирішенні питань щодо соціального захисту значно зросла, що спричинено безпосереднім зв'язком з населенням, необхідністю врахування територіальних проблем та можливістю оперативного проведення необхідних змін. Ефективне здійснення видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення на місцевому рівні забезпечить стабільне функціонування держави загалом та щасливе існування суспільства у майбутньому.

Література

1. Михайловська І.М., Неліпович О.В. Система соціального захисту населення в Україні: сутність, основні складові та напрямки вдосконалення: *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 6. С. 255–264.

2. Лободіна З.М. Бюджетне фінансування соціального захисту в Україні. *Вісник ТНЕУ*. 2014. № 3. С. 7–19.

3. Атаманюк Р.Ф., Климчук І.Г., Козік О.М. Стан соціального захисту населення в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 3. С. 50–58.

4. Шайхатдинов В.Ш. Право социального обеспечения: навч. посіб.: Юрайт. 2012. С. 25.

5. Аралов В.А., Левшин А. В. Социальное обеспечение в СССР. Москва: Госполитиздат, 1959. 314 с.

6. Гусов К.Н. Право социального обеспечения: навч. посіб.: Київ: «Проспект», 1999. 210 с.

7. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: підручник. Київ: Центр навч. літ., 2003. 608 с.

Дячун Павло Володимирович

ст. гр. МЕВМАМ-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Братко О. С.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ БРЕНДУ

Актуальність теми полягає у тому, що як великі транснаціональні компанії, так і невеликі організації у всьому світі змінюють своє бачення